

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDÉK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasabos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Az erdélyi ref. egyházkerület közgyűlése.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület rendkívüli közgyűlése folyó hó 20, 21 22. és 23-ik napjain tartott meg Kolozsvárt. Részt vett ezen közgyűlésen a státus színéjára csaknem teljes számban. Gazdag volt főlegelő momentumokban, izgalomban. Fájdalom, hagyott magután többek lelkében nem kevés keserűséget is. Közöljük ezen nagyfontosságú közgyűlés lefolyását nem azon terjedelemben, hanem összevontan, mely összevontan közlést lapunk szük tere tesz szükségessé.

A közgyűlés szept. 20-án délelőtt 9 órakor nyílt meg a ref. tanoda auditoriumában. Br. Kemény Gábor egyházkerületi főgondnok szép megnyitó beszédében élénk vonásokkal jelzi azon előrehaladást, mely státusunk életében az alkotmány visszaállítására óta minden irányban tapasztalható. Ezen állítás megvilágosítására például fölhozza, hogy most már püspöket választhatunk szabadon és a Felső ezen választási aktusunkat kész azonnal megerősíteni, a mint most történt Szász Domokosnak püspökké választása alkalmából.

Jelezi, hogy ezen közgyűlésre szép és nagy fontosságú teendők várnak. Erre Szász Domokos püspök emelkedett szellemű megnyitó imát mondott. Az ima elhangzása után felolvastattott a püspök megerősítésére vonatkozó királyi leirat. Végül az elnöklő főgondnok indítványára közgyűlés jegyzőkönyvileg elismerésének ad kifejezést a felett, hogy a királyhágón tuli testvér egyházkerületek új püspökünk felavatása alkalmából magukat küldöttségeik által képviseltetik, mire az egész gyűlés a belfarkasutczai templomba vonult az új püspök felszentelése végett s ezen minden részében zsufolóság megtelt nagy templomban kezdetét vette egy oly egyházi ünnepély, melyhez hasonló szépet és magasztost csak a legtrikább esetekben lehet látni. A gyülekezet és a kolozsvári jeles dalkar énekeinek elhangzása után Szász Károly dunamelleki püspök mondott imát és mélyen átgondolt szép felavatott beszédet, végül Istennek áldását kéri az új püspökre, az egyházra, a hazára, a királyra és a gyülekezetre. A felavató beszéd és ima elhangzása után a nagyenyedi theol. akadémia dalkara lepte meg a nagy és fényes közönséget egy igen szép és nagy precíziónál előadott alkalmi ének előadásával. Ezután Szász K. felhívja az új püspöket, hogy az esküt az egyházkerület kezébe tegye le, minek megtörténte után az új püspök letérdel, az esperesek pedig a letérdelt püspököt körül járják és kezeiket egyenként fejére tevén, al-

kalomszerű bibliai idézésekkel szólnak a folyton letérdelve lévő püspökhöz.

Ezt követte az esperesi karnak „Jövel szentlélek ur Isten” kezdetű éneke, melynek folyta alatt Szász Domokos püspök felment a szószékbe s az ének végeztével nagy-szabású és kiváló szónoki erővel előadott székfoglaló beszédet tartott. A székfoglaló beszédet ima követte, melyben a püspök meghatottan kér erőt a kegyelem Istenétől működéséhez, kéri a kegyelmet és áldást az egyházra, a hazára, a királyra és a gyülekezetre. Az ünnepélyt a kolozsvári dalkar éneke zárta be. Ezen ének folyamata alatt Szász Károly és Szász Domokos püspök testvérek az örömben zokogó édes anyjukhoz járulván, néki kezet csókoltak, ki viszonzásul édesanyjai csókját nyomta püspök fiainak homlokukra. Ezen jelnet, valamint általán az ünnepély a maga egészében a közönségre mély benyomást tett s ezen benyomással lelkében távozott a belső farkasutczai nagy templomból, mely egy év alatt az erdélyi ref. status törvényhozó testületet ezzel harmadszor látta kebelébe összegyülekezni ünneplés végett.

A felavatási ünnepélyt fényes közebéd követte. Ezen közebédben, mely a „Vigadóban” tartott meg, mintegy 300-an vettek részt. Szép felköszöntőkben természetesen nem volt hiány. Ebéd után értekezletet tartattak s folyt a korteskedés a főjegyzői állomásra jelöltek érdekében nagy izgalom között s fájdalom, kortesfegyverül felhozott hazug hírek behatása alatt némelyek részéről túlradó szenvedé-lyességgel.

A másnap reggeli kilenc órakor megnyílt folytatóságos gyűlésben, miután a bejött kérelmek bejelentettek, a különböző bizottságok ki lettek küldve s a választások megejtésére az nap délután 3—5 órája megállított, felvételt a szönyegen forgó legfontosabb tárgy, t. i. a kodifikacio kérdése.

Dr. Kolozsvári Sándor bizottsági előadó felolvassa az erdélyi ref. egyházkerület törvényeinek tervezetét magában ölelő bizottsági munkálatnak az általános indoklásra” vonatkozó részét. Először Mezei Albert szólalt fel, tárgyalagos beszédében azon meggyőződésének adván kifejezést, hogy az öt egyházkerület uniojának életbeléptével az erdélyi ref. egyházkerületnek külön törvényalkotás joga nem maradt fenn.

Szász Domokos püspök ezen nézetten ellenkező álláspontot foglalván el, azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy a javaslat készítésével megbízott bizottság helyesen járt el, midőn azt hozza javaslatba, hogy az erdélyi ref.

egyházkerület külön törvényei a szentesített zsinati törvényekkel együtt egy törvénykönyvben foglaltassanak össze. Bartha Lajos a paritás elve mellett szólal fel. Kiemeli, hogy a vallásos erkölcsi életnek mily nagy hátrányára van az, ha a papságnak az egyházkormányzatra vonatkozó jogai mindig szűkebb (!) határok szorítottatnak s a centralistikus irányu elvek léptetnek életbe. Ajánlja, hogy az erdélyi ref. egyházkerület fogadja el egyházi testületekben a kettős elnökséget.

Dr. Jenői Viktor úgy véli, hogy a paritás elvének elfogadása és életbeléptetése által a világi elem hatásköre szorítottatnék meg, ez pedig káros lenne az egyházra, mivel elidegenedést szülne a világi elemben az egyház és ennek közügyeitől.

Kovács Albert nem látja még eljöttnek idejét annak, hogy a paritás elve az erdélyi ref. egyház kebelében életbe léptetessék. Ha ez szükségesnek fog mutatkozni, életbe fogja azt léptetni majd annak idejében az idő s ő hiszi is, hogy ez az idő be fog következni. A paritás elvét most ő sem látja célszerűnek életbetéptetni. Éles logikával mutatja ki, hogy a zsinati törvények hatályos léptével az erdélyi ref. egyházkerület törvényalkotási joga mely határokig terjedhet a nélkül, hogy törvényhozó testületünk eljárása a meghozott és életbeléptetett törvényekre ne átközze. Végül erőteljesen utasítja vissza azon tendenciozus híreszteléseket, mintha alakult volna ezen gyűlés tagjaiból egy olyan párt, mely a világi elemmel szemben ellenséges magatartást foglal el s törekvésének czélja az, hogy ezen elem az egyházi közigazgatás teréről leszorítottassék.

Dr. Kovács Ödön ajánlja, hogy közgyűlés az elvi vitákat ezen kérdés felett hagyja annyiba s felsorolja azon intézményeket, melyeket megváltoztatni, vagy azokon módosításokat vinni véghez közgyűlésnek jogában áll. Ő a fennálló szervezetten gyökeres változtatásokat véghez vinni nem ohajt, ez okon indítványozza, hogy közgyűlés mondja ki, miként a jelenlegi szervezetet továbbra is fenntartja.

Több szónok nem lévén följegyezve, a bizottsági javaslat nagy szótöbbséggel elfogadtatott s ez által a paritás elve elejtetett.

Ezután tárgyalás alá vétetett a bizottsági javaslat általános indoklásának azon része, mely a kerületi közgyűlés tagjainak redukciójáról szól s az egyházmegyei jegyzőket teljesen, a fő- és középtanodaktanárainak pedig legnagyobb részét közgyűlés tagjainak sorából kihagyatni javasolja.

TÁRCZA.

A koldus.

— Beszély. —

Franciaiból fordította V. D.

Most Páris legkiesebb részében gazdag könyvtárral, pompás szőnyegekkel, csinos mossulin függönyökkel felcziczomázott kényelmes szép szállásom van, hozzá meg van egy derek nőm, magam pedig nem tartozom az utolsó ügyvédek közé. Kell-e ennél több?

Ha eszembe jut, hogy valamely új irodalmi munkát kellene olvasnom, azonnal hozzá jutok; ha kedvem kerekedik nőmmel egyet cabriolettázni, azonnal meg van a csinos öltönyű jockey, a fejét délcezen emelő, lábával a földet alig érintő paripa.

Ilyen boldog nem mindig voltam én.

Az előtt a Saint-Jaques utcában laktam a hatodik emeleten egy kis sötét szobában, hova sötét, meredek, retentő hosszú lépcső vezetett. Mint szegény jogász helyzetem biztosítása érdekében a tizenöt garasos latinnyelv tanításához, vagy a százaért öt frankos közönséges szent képek kimázolásához voltam kénytelen hozzáfogni és mennyire boldog voltam, ha kicsi tűzhelyemet, mely néha úgy füstölt, hogy majd megfuladtam, egész tére jól elláthattam! Ha egy vasárnaponként nagyobb vendéglőben ebédelhettem és az Odeon, vagy más kisebb színházban a földszintre elmehettem, ez boldogságom napja volt.

Most azonban másképp van a dolog és én mégis oly hévvel nézek vissza ez oly hirtelen, örökre eltűnt ifjú korra! Akkor oly holdognak éreztem magamat kényelmes gond nélküliségemben a jelennek ölje egyedül, nem törődve a jövőndével.

Ha az est beállott, lépcsőzetemen siető léptek zavartak fel. Mily boldog érzés fogott el akkor! Ez Ilma volt. Belépett hozzám. Munkámat abba hagyva, karon fogám és sétára indulánk. Mennyi tárgy voná figyelmünket ekkor magára! Egy agg világtalan nő éneke, a köznép czivakodása, egy részegnek kalimpáló járása, egy légszeszszel kivilágított kereskedőbol ablaka, előtt ácsorgó bámészködők, hol számalomra, hol kaczajra indítottak.

Egy este midőn jó kedvvel sétálgatánk szokás szerint, örömnünknek egy utunkat álló, siralmasan esdeklő koldus hangja vete véget. Hasonló képre soha nem emlékezem; nagy volt és szikár, keskeny homlokú, mely üregbe fekvő szemekkel, ősz mereven lecsüggő hajfürtjei, ócska, rongyos kalapja alól kilógtak. Görnyedt, de erős testalkatát barna elrongyolt kabát takará. Hasonlított a Raimund küldetéséhez a „Tékozlóban”. Ráivalltam, hogy takarodjék, de ő azért csak ingerelt alamizsnát esdő kéréseivel. Tolakodása bosszantott, tovalöktem botommal, mely akkoriban a jogászoknál divóban volt; ekkor daczolni kezdte, mely engemet méregbe hozott és a földre lelöktem. Erre haraggal ugrott fel, mely az én Ilmámat megrettenté és szitkozódó szavakkal félreállott. Ezeket én mind kaczagtam, kedvesemet biztatgatva tovább indulánk, felede a koldust szitkozódásai-
val együtt. Az idő már későre járt, midőn szóltanul egymás mellett haladva lakunkhoz jutánk. Elmerengtem Isten tudja milyen fellegvár felett, mely bizonyára soha föl nem épülhet. Enyim azonban már mégis felépüle, mint e sorok elején látók.

Ilma ébreszte föl merengéseimből.

— Nézd csak e szép shawlt — szóla a legszebb cachemirra mutatva, melyet valaha a francia gyárak alkottak. Szemeiben tündöklött, hogy szeretné; elhatároztam tehát, hogy e shawlt neki megszerzem — már tudnillik, — hogy ha megengedik pénzügyeim. Husz frank kellett

erre legelső áron. Ilmát haza kísertem, ki egy kissé remeggett, főként, midőn a shawl nézegetése alatt többször látánk körülöttünk olalkodni. Hazaérvén, azon töprenkedtem szüntelen, hogyan szerezhessem meg ezen örömet magamnak? Egy szerencsés eszme villant meg agyamban, egész éjjel át dolgozám. Ez úgy kimerített, hogy csakugyan le kelle feküdnöm, mégis a shawl árának negyed-részét megkerestem. Egész héten fogom után nézve, még Ilmától is megtagadtam a szokott sétát, bár erre nagyon kért. Hát végével a káparus végre kifizeti az ohajtvá várt husz frankot.

Ezen éjjel újra nem tudtam aludni, mert Ilma meg-
lepetése forgott mindég elmémben, hogy más nap miként megünn együtt a shawl megvételére. Lehet képzelni, hogy ez volt a leghosszabb napom az életben. Aggodalmamhoz az is hozzá járult, hogy Ilma ekkor a szokott időnél később jött. Zavartnak látszék és nem oly nyájasnak, mint máskor, mi nekem kimondhatatlanul fájt, mit én annak tulajdonítottam, hogy sétálni nem mentem vele. Elindulánk, ő nem szólott, szivem nekem is szorongot. Nem juthaték szóhoz, ő pedig nem szorítá mint máskor karomat, bár messze volt a Saint Jaques utcától a Boulevard — Bonne — Nouvellig.

A bolthoz vezetem, a shawl azonban nem volt többé ott.

— Eladák! sohajtam szomoruan.

Ilma reszketett. Hogy fogja majd szeretni — gondolám — ha neki megszerzem e rég ohajtott ajándékot, mit oly sok éjszaka feláldozásával értem el. Örömmel léptem a boltba. Ilma elhalványodva elvoná karját s a küszöbön marada.

— No jer — szólák mosolyogva hozzá — kitudja ninesen-e más ilyen fajta shawl? Ha szép vonásaidat meglátják, talán megajándékoznak vele!

Ilma erősen meg volt hatva s a küszöbről nem mozdult.

Szász Domokos püspök azt indítványozza, hogy mivel a redokozio által érdekelte testületek nem voltak kihallgatva, ez okon ezen kérdés véleményadás végett küldessék ki az egyházmegyék, kollegiumok és a püspöki vizsgálat alatt álló egyházközségek előjárásaihoz. A többség ezen kérdésben a Szász Domokos püspök indítványa értelmében határoz.

Tárgyalás alá vétetik a kodifikáló bizottság javaslatából az állandó igazgató tanács reformjára vonatkozó rész. Erre vonatkozólag b. Bánfi D. ad be módosítást és javaslatba hozott módosítását hosszabban indokolja. Hozzá szólta ezen kérdéshez: Bartha Lajos, Szász D. püspök, Dózsa D. tanár, Tisza László főgondnok, Nagy László esperes, Bodor Antal titkár. Az e tárgy fölött folyt hosszas vita véget érven, közgyűlés kimondja, hogy az igazgató tanács választott tagjai az eddigi 12-ről 10-re szállítatnak alá; az egyházközségek főgondnok és közügyigazgató hivataluknál fogva tagjai az igazgató tanácsnak. Választassék az igazgató tanács tagjai közül egy elnökhelyettes, ki a rendes elnökök akadályoztatása esetében az ig. tanács ülésében elnököljön s a hozzájárított közigazgatási ügyek elintézését felügyelje és vezesse. Ezen szolgálatért pedig a helyettes elnök illő javadalmazásban részesíttessék. Ezzel a második napi ülés véget ért.

Délután 3 órakor kezdetét vette a szavazatok beadása. Összesen öt egyházközségeti tisztviselő s ezek között a közfőgondnok, vagy generalis notarius volt megválasztandó. Azon kérdés, hogy a közfőgondnok állás kinek személyével legyen betöltve, az egyházközségek közgyűlése tagjait két nagy pártba osztotta. Az egyik az úgynevezett enyedi párt, melyhez sorozott a székelység, mondhatni megosztatlanul, továbbá az enyedi, vajdahunyadi, marosi, küküllői stb. egyházmegyék esperesei, képviselői, néhány főgondnok, a fő- és középiskolai tanárok egyrésze közfőgondnokul dr. Kovács Ödön nagyenyedi theol. akadémiai professort ohajította volna megválasztani; a másik párt, melyhez a kolozsváriak nagyrésze, deázvidékiek és a Szilágy tartoztak, Szász Gerő kolozsvári pap és esperes személye körül csoportosultak. — Izgalmasabb választási küzdelem aligha fordult még elő az erdélyi ref. egyházkerület képviselőtestületében, mint a minő a közfőgondnok megválasztása kérdésében kifejtett és lezajlott. Hírek hoztak eléggé megdöbbentő forgalomba az enyedi párt ellen, melyek fájdalom némelyekben hívókra is találtak, mely körülmény a küzdelem nagy mértékben elmeresítette s azt tisztán személyes jellegűvé tette. Ilyenek voltak pld., hogy a Kovács Ödön pártja ügylődő, a világi elemet az egyházi közügyekről leakarja szorítani, hogy ha dr. Kovács Ödön lesz a közfőgondnok, vége a békességnek az erdélyi egyházban, mert ő összeférhetetlen (!) természetű ember stb. stb. Az a sajnós és szomorúan jellemző, hogy voltak olyan közgyűlési tagok, kik az ilyen képtelenségeknek hitelt adtak s ennek folytán indulattal szavaztak dr. Kovács Ödönnek szembe, sőt nem kevés gyűlölségnek adtak helyet lelkükben Enyed ellen. Az ilyen hírek megindító és tényezői a mellett hogy lelkiismeretlen munkát végeznek, másfelől valóban rossz szolgálatot tesznek az egyháznak. Ezek teszik lehetetlenné, hogy az erdélyi ref. egyházkerület kebelében a régóta nélkülözött béke és egyetértés valahára helyreálljon az egyház javára.

A szavazóterem a szavazati lapok beadásának ideje alatt folyton zsúfolásig telve volt. A fehér és piros színű szavazati lapok számát már a beadáskor jegyezték fölben,

— Menjünk be — folytatám hivatgatva őt — ha olyan udvarias nem lesz senki, úgy leszek én majd.

A boltban egy vaskos gavalléros segéd megvető nevetéssel hallgatá szavaltásunkat, mely nekem rettentően rosszul esett. Én is egy jogász száraz beszédmodorával szóltam vele, mely nem minden legénynek ad alkalmat a kacajra.

— Egy shawra volna szükségem, olyanra, milyen pár nappal ezelőtt ki volt téve.

A vastag kereskedőségű kacagnak kezdett. Ilma egy kérő pillantás kíséretében intett felé, mely bennem ezerféle gyanús gondolatot keltett. Elpirultam.

— A kisasszony jól tudja — folytatá a segéd, — hogy az az utolsó volt, Ernő ur, kitől ajándékba kaptam, ezt bizonyosan megmondá.

Ilmára vetem tekintetemet, habozása, elhalványosodása igazolják azt.

A boltossegédet kész voltam arezul útni azon ígéret mellett, hogy holnap pisztolyra vagy kardra készen állok, Ilmát végképen eltüntetni magamtól, mindezt egy pillanat alatt végig gondoltam.

Öntudatlanul rohantam ki a boltból. Fületem egy sivár gunykazaj üt meg, a ködben láttam eltűnni a koldus alakját.

Másnap megvívám a segéddel, ki a róffel jobban tudott banni, mint a karddal s látszott hogy fél. Elhatároztam, hogy egy jobb karjára mért vágással véget vetek e harcznak, egyszerre csak a koldus rikácsoló szava hangzék mögöttem. É nem várt zajra megállottam, megfordultam. Ellenfelem ezen mozdulatot mellem átdőléseire hesználta fel s halálosan sebezve rogytam le.

Mig tova cipelőnek, karosszékem mellett ismét a

ebből ohajtván előleges tájékoztatást szerezni maguknak, hogy melyik párt lesz a győzelem. Mikor a közfőgondnok hely betöltésére beadott 174 szavazati lap kiszédeése kezdetét vette egyszerre 10, sőt 20-an is jegyezték az egyik vagy másik jelölre adott szavazatok számát. Elein nem lehetett sejtteni sem, hogy kié lesz a győzelem, annyira egyenlően osztottak meg a szavazatok. Csak miután Szász Gerő neve az általános többség megnyeréséhez közeledett s a dr. Kovács Ödön neve után még csak 60—65 szavazat volt jegyezve, lehetett tudni, hogy az enyedi párt vereséget szenvedett s ez által azon reményben, hogy a két legfőbb tisztviselő körül legalább egyik t. i. a közfőgondnok Enyeden a régi püspöki székhelyen az erdélyi ref. theol. akadémia mellett lakják, családott, jóllehet jelöltül dr. Kovács Ödön személyében egy európai hírvé theologust, a magyar ref. egyház törvényeit, közéletét minden ízében jól ismerő, fáradhatlan munkássága és megnyerő, lekötő bánásmódorú férfit birt állítani.

Szász Gerő nyert 97 és dr. Kovács Ödön 77 szavazatot s így egyházközségek közfőgondnok 20 szavazattöbbséggel Szász Gerő lett megválasztva. Itt sajnósan kell megjegyeznünk, hogy éppen Enyed és vidékéről és az enyedi kollegiummal közelebbi viszonyban levők közültámadtak olyanok, kik későbbiek voltak pártterdeknek szolgálói, mint saját jobb meggyőződésüknek, mit éppen a gyűlés folyama alatt is megszerezhettek volna, ha már a mendedmondáknak annyira felültek. Ha a saját körünkben élő jeleseket sem ismerjük, vagy éppen félreismerjük, hogyan számíthatunk komoly és nehéz viszonyok között egyetértésre, hogyan gondolhatunk arra, hogy oly nemzedék támadjon, mely kiváló észbeli tehetség mellett jellemzilársággal, helyes önálló gondolkodással bírjon.

Egyházközségek főgondnokká 172 szavazattal 130-al báró Bánfi Dezső főispán; a baldácsi alapítványi bizottságha póttagul 174 szavazattal 169-el Mezei Albert budapesti kuriai bíró; a gyulafehérvári egyházmegye főgondnokává 170 szöböl 162-vel Zeyk Gábor; kolozsvári egyházmegyei aligondnokká 170 szavazattal 154-el dr. Jenei Viktor egyetemi tanár lettek megválasztva.

A közgyűlés harmadik napján az ülésben már csak kevesen vettek részt. A választási kérdések eldőlével a közgyűlés tagjai közül is sokan elutaztak. A harmadik napi ülés idejének egy részét a megelőző két ülés jegyzőkönyveinek felolvasása és hitelesítése vette igénybe, melynek megtörténte után Péter Ádám orbai egyházmegyei jegyző tette le a hivatali esküt. Ezután Inczédi Sámuel mint szavazatszedő bizottsági elnök bejelenté a szept. 21-én megejtett választások eredményét, miről fenntebb már szólottunk.

A választások eredményének kihirdetése után báró Kemény Gábor elnök meleg hangu üdvözlöt intéz az új egyházközségek főgondnokhoz báró Bánfi Dezsőhöz, ki megköszönvén e kitüntető bizalmat, igéri, hogy egyházközségek főgondnoki teendőit kellő szigorral, pontossággal és szoros lelkiismeretességgel fogja betölteni.

Az ujonnan választott főgondnok meghívására Inczédi Sámuel vezetése alatt egy három tagú bizottság küldet ki és Szász Gerő megérkezését elnök az ülést felfüggeszti.

Szász Gerő megérkezvén, elnök főgondnok őt is meleg szavakkal üdvözli s felhívja, hogy az esküt tegye le, mi megtörténvén, Szász Domokos püspök köszönti az ujonnan választott közfőgondnokot szép üdvözlő beszédében igérvén, hogy a kettőjük között régi idők óta nyilvánuló barátságos érzületet maga részéről jövőben még fokozn

koldus rémes szikár alakját látam. A vívókra kiáltani akarék, hogy kergessék el, de meredt kezét ajkamba nyomva, hallgatásra készítetett; a vér sebemből megeredt s eszméletemet elvesztém.

Életem veszélyben forgott s felüdülésemhez sok idő kelle. Ifjú korom gyözedelmeskedve sebemen és hat hónapi gyógyulás után először léptem ki.

Ellenteltem, kinek szorgos ápolása leginkább elősegíté javuláomat, levezetett hatodik emeleti szobámból és sötétámból, mely egyelőre rövid volt segédkezett. Szegény, csaknem kétségbeesett, hogy kiméletlen tréfája majd egy ember életébe került; ágyamtól el nem mozdula, míg fel nem gyógyulék. Minden szabad óráját mellettem tölté üdülésem ideje alatt. Megigéré, hogy segédkezet nyujt a koldus megbuzulásában, ki minden bajomnak, Ilma hűtlenségének, megvívásomnak s kapott sebemnek főokozója. Ő volt az, ki hordozgató Ilmának Ernő leveleit, a ki már régen szerette, ő figyelmezteté, hogy a shawl tetszik Ilmának, szobájába ő vezette, ő beszélt el a kereskedőségnek a kegyben álló győzelmét és megaláztatásomat.

Sétámat végezve haza indulánk, az utcasarkán nagy népcsoportot látánk gyülekezni; közöttük két bortól elázott nyomorult teremést látánk fetrengni a sárban aljas szitkozódások között. Fölismerve a koldus hanját, oda siettem honnan a hang jött. Midőn észrevettem, ajkain egy megvető mosoly vonult végig s félig fölemelkedve iszákosságában osztozkodó társára mutatva kiálta föl:

— Meg vagyok boszulva!

Társam sietve vont el, méltó voltam e szájalomra. A nyomorult teremést, ki a koldus lealjasodott kicsepangásaiban osztozott, Ilma volt.

fogja egyebek mellett már csak azért is, hogy egyetértve annál jobban munkálhassák az anyaszentegyház javát. Erre Szász Gerő közfőgondnok válaszal meghatottan a nála megszokott szónoki erővel és emelkedettséggel. „Rövid leszek mondá többek között, mint az az ut, mely még előttem áll. Az én életem, az én időm ama magaslatra jutott már, honnan a székér robajjal szalad alá s ott vagyok, honnan már több a mire vissza kell nézmem, mint a mennyi, mire előre tekintsek.”

Igéri, hogy a közfőgondnok tisztével járó teendőknél hiven megfog felelni s hogy a toll, melyet ezennel kezeibe vesz, szennytelenül fog utoda kezébe kerülni. Élénk eljenzés követte a közfőgondnok igen szép székfoglaló beszédét.

Ezután fölvetetett a napirend, jelesen a kanonika vizitáció kérdése.

(Folyt. köv.)

Az erdélyi róm. kath. status közgyűlése

Gyulafehérvárt szeptember hó 21—23-án.

Mialatt Kolozsvárt az ev. ref. anik keserű küzdelmet folytattak s ebben a többség oly győzelmet aratott, mi aligha váland különös dicsőségül, — addig a róm. kath. status 3 nap alatt bámulatos kitarással, élénkséggel és a mi legfőbb: jó eredménnyel teljesítette szép feladatát.

Nagyon rég nem láttunk oly népes gyűlést. — az első nap 53 egyházi és 69 világi, összesen 122 tag lett verificálva, amde e szám a déli vonattal érkezőkkel majdnem 140-re szaporodott. Igaz ugyan, hogy a 135 meghívott világi tagból még többen is tanúsíthatnak volna buzgalmukat, de így is báró Josika Lajos status elnök, b. Apor Károly kir. ítélő táblai elnök, Geező János kir. t. alelnök, Pötsa főispán, gr. Haller Jenő, gr. Lázár Jenő stb. mellett az orsz. képviselőknél és más világi jeleseknek oly nagy számát láttuk, hogy ha valaki a gyulafehérvári és kolozsvári jeleseket egymástól áttekintette volna, Erdély kiválóbbjait — a régi erdélyi országgyűlésekre emlékeztetőleg — együtt láthatta.

Az ünnepélyes „Veni sancte“ után Lónhart Ferenc püspök ő nmga kiváló szép beszédet mondott, mit annál is inkább kívánunk közölni, mivel tartalma tökéletesen megfelelt a gyűlés folyamának s a tagok magatartásának.

„Mélyen tisztelt katolikus Statusgyűlés! Ma Isten segítségével az erdélyi püspökségem idejére eső negyedik statusgyűlést van szerencsém megnyitni.

Örömmel teszem azt, mert minden Statusgyűlésben alkalmas tényezőt látok az erdélyi püspöki megye anyagi és szellemi ügyeinek fejlesztésére, a kath. öntudat és munkásság ébresztésére és azon hazafias törekvések ápolására, melyek a kath. vallási, oktatási és nevelési érdekek terjesztése által a közművelődést és a haza közboldogságát leghibiztosabban előmozdítják.

Ilyen tényező lesz a most megnyitandó Statusgyűlés is, mely a tanácskozás tárgyát képező nagyfontosságú pontokat tekintve, oly nagy és nemes feladat előtt áll, melynél fontosabbat a közelebbi években megtartott statusgyűlések alig tárgyaltak.

Nem bocsátkozom ezen pontozatoknak részletes felemlítésébe; azok az igazgatótanács által beterjesztett s a mult évi Statusgyűlés kebeléből kiküldött bizottság által előlegesen megvitattott munkálatban a Statusgyűlés előtt állanak és hiszem rendületlenül: Isten segédével oly megállapodásra fognak eljuttatni, mely hön szeretett kath. anyaszentegyházunk és édes hazánk javára és előmenetelére fog szolgálni.

És én ezt annál hibiztosabban merem reményleni, mert minket tanácskozásainkban és a határozatok hozatalában sem politikai pártszínezet, sem magánérdek nem vezethet. — Mi emél magasabb színvonalon szeretünk állani. Mi nem személyes, hanem közérdeket tartottuk és tartandunk mindig szem előtt statusgyűléseinkben: a kath. egyház érdekeit, mely életünket megszenteli és örök boldogságunkat biztosítja, s a haza érdekét, mely mindent magában foglal, mi előttünk becses és drága lehetne. A két érdekből folynak össze személyes érdekeink, és ha amazokat a vallásos és hazafias lelkülettel hatályosan s kitartóan előmozdítani törekedtünk, megfizetve mindent, mivel csak tartozánk: akkor az egyház áldásában és a haza felragyogó üdvében saját boldogságunkat fogjuk feltalálni.

Ezen meggyőződésben van szerencsém a Statusgyűlés minden egyes tagját őszinte szívből üdvözölni s tanácskozásainkra Istennek segítő szt. kegyelmét és áldását lekérve, az 1885-ki katolikus Statusgyűlést ezennel megnyitottnak nyilvánítom.

Megejtetvén a tagok verificálása, elfogadottat Gaál János nyug. kuriai bírónak indítványa, hogy pápa ő szentségéhez hódoló üdvözlöt küldessék s erre az igazgató tanács jelentése vétetett elő, melyre a 15-ös bizottság dr. Mohay Sándor előadó által pontonként megtette a maga észrevételeit és javaslatait. — El kell ismernünk, hogy a gyűlésen a legfőbb szerepet Ugron Gábor képviselő vitte.

Talán azt is lehetne mondatlan, mindenre kiterjedő jelentőségű nem fajúló felelősségre, felvilágosító vaslatok nélkül a gyűlés anyagi érdekeket érintő tus javára oly eredmény Györfly Gyula eskimegkel gazdag, nyugodt, zott beszédeivel. — Lőről és széleskörű ismer szintén élénken és figban, melyeknek főleg tett nézeteit b. Josika erőben levő világi elnök által, — elnököl püspintatos vezetésében, endő kérdések szabatos és meglegedést tudot

Az ig. tanács észrevételünk, hogy gyak teljesebb előterjesztéseket, melyek jóváhagyását vagy leg többi kisebb fontosság inkább Ugron Gábor menő kérdéseivel Bircsére vált; az előadó eleget tenni igyekezéberbe adásánál komotők ki nem rendelése beszűntetett faraktár a bérbeadott nagyaln

Hosszu vitát ke nek kérdése. Az ig. után egy nagy jószá maga után. Ezt pártó Sándor stb., míg ell Györfly Gyula a has érdekes vita volt ez, rozatba ment, hogy géig fenntartassék, a megállapítására egy Jenő, gr. Lázár Jenő Miksa Imre tagokból

Érdekes volt az ben a status erélyes lásponja és jogai me tek meg. Alelnök le főispánja, titkár Szei Barcs Ferenc nagy Gergely, dr. Groisz G dor, Ugron Gábor,

Dr. Reiner Zsi
mint Gyulafehérvár város és köze

A gyermekhalal oly isteni berendezés beribés kihalását cz ható figyelmet.

Az ez iránti di tem statistikai tanszé a gyermekhalandóság ményeit a javítás al landóság statistikai azt, hogy az 5 éven további részletezés halalozási tabellákna jelesen a végső bet nyok — teljesen fig

Utal a statistik két viszonyítási mód az összes halalozás gyermekhalalozásnak ságára s ajánlja a viszonyának tekintet mekhalandóságban j és minden eszközzel

Ezen előadás juttatni, hogy a baj alapját, gyökerét: a felismerésére a hely ság terén, a mult es a jövőt, de alakítás hozzájárulva szétosz balja az embert öss a hibája, hogy az tud légezni.

És különös ör tanulmány Alsóféhé nek állása a gyerme közé sorolható. — a javítás körüli tevé

Talán azt is lehetne mondani, hogy az ő éber, fáradhatatlan, mindenre kiterjedő figyelme, — élénk, de szenvedélyessé nem fajuló felszólalásai a hiányosan fogalmazott jelentésekre, felvilágosítást kérő beszédei, jól indokolt javaslatok nélkül a gyűlés nem válnék oly érdekessé s az anyagi érdekeket érintő határozatok nem volnának a status-javára oly eredményesek. Mellette legjobb szónokul Györfly Gyula csikmgyei képviselő tűnt fel alapos érvekkel gazdag, nyugodt, tetszetős modorban tartott, rögtönzött beszédeivel. — Lukács Béla, pénzügyi tanulmányairól és széleskörű ismereteiről egyiránt ismeretes képviselő szintén élénken és figyelemreméltóan vett részt a vitákban, melyeknek főleg a nevezett képviselők által fejtegetett nézeteit b. Josika Lajos, előhaladott kora dacára jó erőben levő világi elnök döntötte el pártoló felszólalásai által, — elnöklő püspök ő nmíga pedig ugy a gyűlés tapintatos vezetésében, mint különösen a szavazásra felteendő kérdések szabatos megállapításában általános tetszést és meglegedést tudott kelteni.

Az ig. tanács jelentésére általánosságban a lehet észrevételünk, hogy sokszor fukarkodik a szavakkal a tárgyak teljesebb előterjesztésében és mellöz oly tényeket és intézkedéseket, melyek éppen annyira kívánják a gyűlés jóváhagyását vagy legalább is tudomásul vételét, mint a többi kisebb fontosságú tárgy. E körülmény okozta leginkább Ugron Gábor felszólalásait, ki apró részletességig menő kérdéseivel Bíró Béla előadónak meglehetősen terhére vált; az előadó azonban felvilágosítással lehetőleg eleget tenni igyekezett. Így pl. a jegenyei fűrdő hasznosítására adásánál komoly kifogást képezett a kellő szakértők ki nem rendelése. — A Kolozsvárt felállított s azután beszűntetett faraktár ügye, — a jóságok becsélesi módja, a bérbeadott nagymási uradalom erdőkezelése stb. — Hosszu vitát keltett a radnóthi uradalom kezelésének kérdése. Az ig. tanács házi kezelést javasolt, mi azután egy nagy jószágigazgatóság felállítását vonta volna maga után. Ezt pártolták Haller és Lázár grófok, Betegh Sándor stb., míg ellenben Ugron Gábor, Lukács Béla, Györfly Gyula a hasznosítást adást javasolták. Nagyon érdekes vita volt ez, minek végén nagytöbbséggel határozatba ment, hogy a jelenlegi házi kezelés 1886. év végéig fenntartassék, az uradalom jövőben való kezelésének megállapítására egy ötös bizottság választassék gr. Haller Jenő, gr. Lázár Jenő, Ugron Gábor, Sigmund Dezső és Miksa Imre tagokból.

Érdekes volt az érettségi vizsgálatok ügye is, melyben a status erélyes felterjesztést határozott autonóm álláspontja és jogai mellett. — Végül a választások ejtettek meg. Aelnök lett báró Josika Sámuel, Kolozsmegye főispánja, titkár Szentkirályi Kálmán igazg. tanácsosok: Bares Ferenc nagypüspök, Gergely Ignác, Gidófalvy Gergely, dr. Groisz G. b. Szentkereszthy Gy., Pál Sándor, Ugron Gábor, dr. Csiky Viktor és Novák Ferenc.

Dr. Reiner Zsigmond városi főorvosnak,

mint Gyulafehérvár városa kiküldöttének jelentése az országos orvosi és közegészségügyi congressusról.

(Folytatás.)

A gyermekhalandóság nagysága, melyben Süssmlich oly istani berendezés következményét látja, mely az emberiség kihalását czélozza, megköveteli a legmélyebbre ható figyelmet.

Az ez iránti discussiót vezette be a budapesti egyetem statistikai tanszékének tanára Láng Lajos. Előadása a gyermekhalandóság körüli statistikai számítások eredményeit a javítás alapjául teszi; kiemeli a gyermekhalandóság statistikai anyagának hazánkban hiányosságát, azt, hogy az 5 éven alóliak az országos kimutatásokban további részletezés nélkül együttes csoportját képezik a halálzási tabelláknak; hogy a gyermekhalálzások okai, jelenen a végső betegségek — nem hogy egyéb viszonyok — teljesen figyelmen kívül hagyatnak.

Utal a statistikai kimutatásokban követtetni szokott két viszonyítási módnak, a gyermekhalalozás százalékanak az összes halálzások utáni megállapítása és másfelől a gyermekhalalozásnak a születésekrehezi viszonyítása hiányosságára s ajánlja a születés és halalozás egymás közötti viszonyának tekintetbe vételét — és felhív a nagy gyermekhalandóságban jelentkező emberpazarlás megállítására és minden eszközzel javítására.

Ezen előadás intentiója azt az igazságot érvényre juttatni, hogy a baj orvosolhatására ismernünk kell annak alapját, gyökerét: a gyermekhalandóság körül pedig ennek felismerésére a helyes statistika vezet, az, mely a valódiság terén, a mult eredményei alapján, ha nem is teremti a jövőt, de alakításához legalább a látkör tisztázásával hozzájárulva szétosztatja az álmot, mely Wagnerrel próbálja az embert összeállítani, de homunculusának csak az a hibája, hogy az üvegen kívül, a gyakorlati életben nem tud lélegzeni.

És különös örömemre szolgál felemlíthetni, hogy e tanulmány Alsófehérmegyét mint olyant hozza föl, melynek állása a gyermekhalalozás tekintetében a kedvezőbbek közé sorolható. — Ez azonban csak bátorítól szolgálhat a javítás körüli tevékenységre.

Erre czélzó javaslatot terjesztett elő dr. Barts József a nálunk divó oltó eljárás reformálása tekintetében.

Javaslatának tárgya a védhímlőoltás szigorú fogantatása ma holmi Carnot, Nittinger-féle képzelemalkotta s a statistika által megtört agitiókkal szemben nem szorul bizonyításra, ha nem is fogadjuk el valóknak Tissot, Parcival, Rhamazini s Tralles tudósításait, hogy a hímlooltás előtt Európát évenként 450.000 embertől fosztotta meg a hímlo.

Indítványozó kívánja, hogy a közigazgatás gondoskodjék arról, hogy az egyik évről a másikra maradt oltatlanok száma csak a betegség, vagy szenvedés miatt oltatlanokat foglalja magában; mely oltás első sorban — az egészségügyi törvények értelmében — a tisztu orvosok ügykörébe vag, a nélkül azonban, hogy a magánorvos által eszközölt érvénytelen lenne, kötelek azonban ez utóbbi az oltó anyagot hivatalos forrásból beszerezni s ugy a törvényt oltást bejegyzés végett a nyilvános orvosnak bejelenteni, mely nyilvántartás czéljából külön oltó anyakönyveknek pontos, esetleg valamely hatósági közeg általi vezetése irassék elő.

Szól továbbá az oltási díj csekély voltáról s a 12—15 éves korban fogantatandó újraoltásról s ezután javaslatba hozza, hogy a kormány a fennálló oltószabályzatot megvizsgálva, új oltó rendet alkosson, annak szigorú végrehajtását eszközöltesse; — egyszersmind intézkedjék, hogy nagyobb városokban csak retrovakcina, borjuba oltott gyermeki oltó nyirokkal oltassanak s gondoskodjék egy varisla — vakcina — holtyagos hímloból oltott borjunirok s több retrovakcina intezet felállításáról.

Dr. Isel Soma a böcsödék felállítása végetti törvényjavaslat készítésének szorgalmazását javasolja; dr. Ladányi gyermekkorházak felállítása által hisz segíthetni a bajokon.

Ezen javaslatok tárgyát a kisdedek és csecsemők egészségének oltalmazását czélzó jótékony egyesületek és intézetek, mentőhelyek és böcsödékről szóló — 5. pont alatti — értekezés felölelte.

Értekező dr. Koller Károly tanár az előadása keretében vonta s bevezetésül általánosan ismertettet intézetek közül, hazai szempontból, ellene nyilatkozik a leneczházaknak s helyettesítésül a gyermek-menhelyeket említi, melyek példájul a Budapesten 1870-ben alapított ilyenmü intézetet hozza fel, számszerűleg adolja annak jótékony hatását abban, hogy 1884-ben 549 gyermek mentettet meg ily uton.

A jeles értekezés kiterjeszkedik ezenkívül az árvaházak, kisdedovódák, Fröbel-gyermekkertek és szünidei gyermektelepekre; — mindenesetre oly intézetek, melyek egyike-másikának a viszonyi következményeizhez képest helyes berendezéssel létesítése oly következményekkel lehet összekapcsolva, melyek a gyermekek elveszése megállításának félreismérhetlenül eredményes eszközei.

A gyermekek oltalmazásának azonban első feladata a születek és születések körüli eljárás, ugy a kisdedek táplálása.

Ezen két kérdés élénk vitát vezetett be Tauffer Vilmos a babany. alhasáról s annak befolyásáról a gyermekhalandóságra és Bókai János a csecsemők és kisdedek táplálását tárgyzó értekezéseikkel, melyeket itt érinteni el nem mulaszthatok.

Előbbi azon óriási veszteségből indul ki, mely az anyákat a gyermekágyi megbetegedések folytán éri. 100 ezer nőt számítva 20 évre, mint a gyermekágy áldozatait.

És éppen ezen óriási veszteség csökkentésére a szülészeti ügy szigorú rendszeresítést postualja, előadva a budapesti orvos-egyesület bizottságának idevonatkozó pontjait: a szülésznek eljárásában zsinormértékül szolgálható s egyszersmind működésök hatósági ellenőrzését lehetőtesítő szabályrendelet szerkesztését, melyet a bizottság tényleg eszközölt is; helyes szülészeti statistika létesítése, melyet előrhetni azáltal, hogy az országban a viszonyok tényleges feltüntetésére készitendő táblázatok az időközönkénti változások alapján átdoigoztatnak.

A tervezett táblázat mintájul bátorodom a mintaul ismertettet Esztergommegye táblázatát szives tekintetbe vétel és illusztrálás czéljából mellékelni.*

Ezekután szól értekező a követelményről, hogy az ország minden vidéke képzett szülésznökkel láttassék el.

Ezen pont körüli élénk discussio a szülésznök helyes kiképzésének különböző módját tárgyzazza, mind megfontolást érdemlő kiegészítőket az okleveles bábák hiányában. — Mindezek bővebb ismertetést igényelnek, melyet azonban kizár jelentésem kerete. S éppen ezen okból csak futólag érintem dr. Bókainak előadását.

Fejtegeti az okokat, melyek a gyári készitményü mesterséges tápszerek meliözését eredményezik, kiterjeszkedve e tekintetben Liebing, Löfflund, Liebe, Knorsch, Vevy, Nestle, Gerber, Cham és mások ilyenmü készitményeire; az állati tej között a gyermekágyalásra, mint jó eredménnyel használható a tehén-, kecske- és szármártejet hozza fel, érintve egyuttal a használat előtti tejkezelést, a felforraltást, felhígítást, — szólva itt a vizes, a zab, árpa stb. főzettel való felhígítás, a Kunze lacticinje,

* Ezen táblázatnak közlése itt alakja és terjedelménél fogva mellőzendő volt.

Paulcke tejsónak a tejhez keverése, a Biedert-féle tejsáru keverékei, a kondenzált s konzervált tejekről.

Ezen ismertetés rövidségét ezen helyt az értekező természetet teljesen indokolja, midőn a következő tárgyaknak kiválóan közigazgatási érdeke sem engedi meg a bővebb kiterjeszkedést.

(Folytatása köv.)

Színház.

Szept. 20-án két darab került színre. Az egyik „A jeles kompánia“, a másik Szigethy „Csókon szerzett völegénye“. A „Jeles kompáni“ gyermekek számára volt előadva. Sikere jó volt, mért is a tapsviharok gyakran jelentkeztek jelenetek közben. A tapsok Ferenczi Józsefet tüntették ki, a mit meg is érdemelt, bár szerepében némi vontatottságot lehetett észlelni, minek okát könnyen kitalálhatjuk ha a sugóra gondolunk. A „Csókon szerzett völegényben“ Berzsényi Julia volt a főszereplő, szabadságejelelőtti utolsó fellépésében, ki mint mindig, ugy most is nagy tetszésben részesült. Az előadás sikerült, melyre befolytak: Szepesi, Ághi, Aranyosi, kik mesterkéeltenséggel és közvetlenséggel játszottak Berzsényinél sem vonhatjuk meg a dicséretet, ki a néni szerepet oly naivul és természetesen adta. Egyet azonban el nem hallgathatunk azt t. i. hogy a szereplőknek ügyelniük kellene az esetlen kifejezésekre, melyekkel a hatást elrontják. Ez előadásban is történt nehány, a legkirívóbb volt: „Az isten koporsóját sem örizik ingyen.“

Szept. 21-én (hétfő) „A bagdadi hercegnő“, ifj. Dumas Sándor 3 felvonásu színműve adatott elő Kőnczöl Lujza fellépésével, kevés számu közönség előtt. Az előadás a sikerültebbek közé tartozik. — A főszereplők Jean de Hun (Ághi), Lionette (Kőnczöl Lujza), Koródi, Aranyosi elismerést érdemelnek. Ághi a gazdag férj szerepében igen jól feltalálta magát. Érzelmét, helyzetét nemcsak a pusztá dialogia hangján tüntette ki, de külső alakításában is, bár hangjának fátyolozottsága nem vala elpalástolható. Kőnczöl Lujzának is igen jól sikerült vissza-tükröznie a büszkeségben hajthatatlan nőt. Megjelenése meggyerő, hangja csengő, melynek szépsége élvezhetővé válik az által is, hogy szépen és helyesen hangszulyo. Csak egy van, mitől el kellene szoknia t. i. hogy beszéd-közben felső ajakizmai az alsókat mintegy elnyomják s ez által mintegy a hangkimenet helyét akarnák elzárni. Az utolsó felvonásban igen meghatóan adta azt a jelenetet, melyben az anyai fájdalom, a kétségbeesés hangján tör ki gyermeke miatt.

Kedden, Csiki Gergely hatásos történelmi színműve „Nóra“ került színre. A szép nyelvezetü, hatásos jelenetekben gazdag darab előadását közép számu közönség nézte végig. Berzsényi Margit a czim-szerepben szép tehetsége, művészi játéka által egészen felülemelkedett a többi szereplőkön. Sok kedvességgel játszta az enyélő szerelmezt; majd annál megragadóbban a hercegi udvartól megvetett leány szerepet, mignem az ármány ráveszi, hogy kezét másnak adja, a minék következtében lelki harca, miután első szerelme hűségéről meggyőződött, a tébolyodásig sodorta. A szerep művészi kidomborítása nagy tanulmányról győzte meg a közönséget, de fennmaradt az a kérdés: miért szenvedteté e nőt a költő? az igazságszolgálatás kidomborítása az író részéről nincs egészen kimutatva. Dezséri (Margan Leo), mint mindig, ugy most is egyike volt a siker kivívóinak. Szép (Folkus Balázs) a kurucz magyart jól személyesítette. Szepesi (Szeremi László) játéka elég jó, csak a túlságos pathos és a szerep vontatottsága, melyek oka a nemtudás, voltak hátrányára. Deák (Mangold) a ravasz titkos rendőrt ügyes alakításban mutatta be. Szepesiné (Laura) Albano herceg büszke leányát tüntette fel. Ághi (Roland) elég nagy szerepét kellő sikerrel játszta. A többi szereplők is megállották helyüket.

Szerdán, Deák Péter javára saját szerzeménye: „Az arany gyűrű és a kicsapott kántor“ czimü népszínmű adatott. A tér szűke nem engedi, hogy a darabról behatóbb ítéletet mondjunk s így csak az előadásra tesszük meg észrevételünket. Az előadás kevésbé sikerült, mint a hogy a szép számu közönség remélte. A jutalmazandó egy másodrendü szerepet játszott, de nem a szokott bravúrral. Dezséri (Elősi István) kicsapott kántor minden nyegleségét ügyes alakításban mutatta be. Ő volt a darab megmentője és Vétesiné (Mári), ki eleven, tüzpálpaltant leányasszony volt. Ferenczi (Dalos Jancsi) szerepében nem volt honn, s így csak énekével aratta a tapsot.

Csütörtökön, Abrányi Kornélnak francia színművek hatása alatt írott társadalmi színműve „Olga“ került színre közép számu közönség előtt. Előadás közben kitűnt Nagy Vilma (Olga), ki szép drámai tehetségről győzte meg a közönséget; nem is hiányzott a taps. Dezséri (Lovasy P.) az elszegényesedett büszke mágnás ügyes alakításban mutatta be. Deák a könnyelmü, mindennel keveset törődő bárót jól játszta. Aranyosi (Elek); Koródi (gr. Tarjáni V.) megállották helyüket, kár hogy a szerepre kevés időt fordítanak. Berzsényi Margit (Onika) egy kissé túlzott a kis leány szerepében. (Ozdy Sándor) Szepesi ma is igen pathossal játszott, a szenvedélyeknek igen merész kifejezést adott. A többi szereplők megállották helyüket.

LEVELEZÉS.

Magyar-Igen, 1885. szept. 17.

Az „Alsófehérmegyei tanító-egylet“ gyulafehérvár-magyarigényi főköre a mai napon tartotta meg rendes őszi közgyűlését Magyarigényben, az ottani ev. ref. népiskola tantermében, nagyszámu közönség részvétel mellett.

Jelen voltak mint vendégek Köblös Miklós szolgabíró, Kiss Albert illyefalvi ref. lelkes és Lukácsfy Victor járásorvos; mint tagok: Nagy Károly ref. lelkes, Balogh Ferencz, Altman József, Apáthi Miklós, Székely Lehel, Péterfi Árpád, Szalai Etelka, Simonfi Alajos, Kőnczei Sán-

dor. Barabás Gergely, Ginsberger Manó, Botos Dénes, Dumitreán János, Nagy Antal, Szóke Sándor, Kiss Elek és Jakab Sándor.

A gyűlést megelőzőleg isteni tisztelet tartott a helybeli ev. ref. templomban, hol ifjú derék lelkeszünk, tiszt. Nagy Károly ur szép imában kérte az egek urat, miszerint szent kegyelmét a népnevelésre terjessze ki s a jelen gyűlést böles tanácskozára serkentse.

Isteni tisztelet után a közönség az említett tantomerembe menván, Kiss Elek tanító tartott próbatanítást a negyedik osztályal, mely sikerültnek s az iskolájában észlelt figyelem dicsegetre méltónak találtatott.

Ezután Péterfi Árpád állami tanító olvasta fel bírálatát Apáthi Miklós áll. tanító „Törtézetek tanítása a népiskolákban” című értekezése felett, mely után nagy vita támadt, melyből Apáthi Miklós mint győzelmes hős bontakozott ki.

Altmann József gyulafehérvári tanító köztetésés között értekezett a népiskolai olvasó könyvekről.

Az Eötvös-alap új tagjait jelentkezett Altmann J. A ki ezen gyűlés folyását figyelemmel kísérte, lehetetlen, hogy a népnevelés ügye iránt ne lelkesült volna látván, hogy az milyen ügyes kezekben van letéve. Öröm volt látni azon szellemharcot, melyet főiskörünk tagjai kifejtettek. — Bizony, ha tekintjük a régi Schlenndrián korszakot s a mostanit, láthatjuk mily óriási előhaladást tettünk a népnevelés terén.

Nem mondom, hogy talán nem akad most is olyan egyén, ki a népnevelés és népnevelőkről kicsinylőleg nyilatkozik s a néptanítót nem tartja oly társadalmi állást elfoglaló egyének, milyent az joggal megkövetelhet; de az ilyen a népneveléshez s a néptanítói magasos állásához csak annyit ért, mint az üstfoltzó cigány a villamvilágítás elméletéhez.

Gyűlés után közebédre gyűltünk össze, mely az azt kiállított háziasszony ügyességét tanusította. Ősi szokás szerint pohárköszöntőkben sem volt hiány, mely egy pezsgett, mint azon jó hegyaljai bor, melylyel Vadady Gergely barátunk látta el szerény asztalunkat.

A pohárköszöntők sorát Balogh Ferencz főiskolai elnök nyitotta meg, éltette Köblös Miklós szolgabíró. — Utána Köblös Miklós éltette a jelenvolt tanítókat, Lukácsy Victor Gáspár János tanfelügyelőt, Székely Lehel és Apáthi Miklós áll. tanítók Lukácsy Victor járásvorosa köszörség nyomonzi kezdette a tetteseket, de eddig még eredménytelenül. — Oknélkül való lenne politikai motívumot keresni ily tetben, mely ritkán ugyan, de máskor is előfordul s a közönséges gazságból is eléggé értelmezhető.

A magyar demokracia lapja az idő szerint a szó legizább értelmében a „Pesti Hirlap”, mely kormánytól és pártoktól egyaránt függetlenül, erélylyel és igazsággal szolgálja a nemzeti politika, a szabely haladás és a magyar demokracia érdekét. S a mellett jól értesült, élénk, s tartalom gazdagsága s választékossága tekintetében egy más lap sem mulja fölül. Mindehhez járul már a közel hetekben az a nagy előny, hogy a lap — új tökéletesített nyomdagép beszerzése folytán — minden nap két egész iven (16 oldal) fog megjelenni, s már fölvágya jut az olvasó keze közé, fölülmulva ezzel valamennyi bécsi lapot is. A legjelesebb publicistái erők, a legkittinőbb társasírók foglalnak helyet a „Pesti Hirlap” munkatársainak díszes sorozatában, kik közül legyen elég fölemlíteni Pulszky Ferenczet, Törs Kálmánt, Beksis Gusztávot, Pesty Frigyes, Borostyáni Nándort, dr. Kenedi Gézá (a felelős szerkesztőt) Mikszáth Kálmánt, Bartók Lajost, Agai Adolft, Tóth Bélát stb. Speciálitásokat képezik a Pesti Hirlapnak: a „Tisztelt Házból” ex. országgyűlési karcolatok (Mikszáth Kálmán tollából, zemenelküllet minden héten egy vagy két szerzeménnyel, mulattató apróbb közlemények, (karcolatok, párisi apróságok, vegyesek, adomák), szerkesztői üzenetek oly számmal, mint egy más lapban sem. S e gazdag tartalmu lap ára mégis csak 3 frt 50 kr negydeyre, 1 frt 20 kr egy hóra. Előfizetés minden napon küldhető, s az előfizetési díjak a Pesti Hirlap kiadóhivatalába (Budapest, Nádor-utca 7. sz.) küldendők, honnét levelezőlapon kifejtett óhajra mataványszámokat is küldenek egy hétig ingyen.

Piaci árjegyzék. Nagy-Enyed, 1885. szeptember hó 24-ről

Egy hectóliter tisztabuza 5 frt 50 kr, rozs 3 frt 75 kr, elegy buza 4 frt 50 kr, törökbuza 3 frt 75 kr, zab 2 frt — kr. Egy kiló marhahus 36 kr, sertéshus 40 kr, borjúhús 32 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG: Dr. MAGYARI KÁROLY SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN

Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS Sz. 2559—1885. tkvi

Arverezési hirdetmény. A nagyenyedi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság részéről közlé, hogy a kir. kincstár végrehajtató 113 frt 50 kr tőke ennek 6% kamata 11 frt 50 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajást szenvedő eskályai Nikoje Juno a Gavrilának a eskályai 5. számú tjkönyvben A+ 4—19. rendszámú fekvőségű 614 frt megállapított kikáltási árban 1885. évi okt. hó 6-án délelőtt 10 órakor Csáklya község előjárósági helyiségében tartandó nyilvános árverésen kikáltási árón alól is eladotnak

Venni szándékozók kötelesek a kikáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfoollyammal számított, óradéképésnek nyilvánított értékpapirokban a kikültött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz letézni.

Különbön az árverezés megállapított feltételei alólirt telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Csáklya község előjáróságánál megtekinthetők.

A kir. járásbírósg, mint tkvi hatóságától. Nagy-Enyeden, 1885. aug. 28-án.

Ny. Wokál János gyorssajtóján Nagy-Enyeden.

Kedden másodsor: „Lili”, énekes vaudville 3 felvonásban. Irták: Hennequin és Milaud. Fordította Éwa. Zeneje Hervétől. — Szerdán Nagy Vilma jutalmául itt először adatik: „A legény bolondja”, Kórodi Péter 100 arany pályadíjt nyert 3 felvonásos népsziműve. — Csütörtökön, október 1-én először: „Gasparona, a szirakuzai bandita.” Vig operette 3 felv. Irták Zeel és Genea. Zeneje Millöcker Károlytól. — Pénteken Szepessy Gusztáv jutalmául először „Tricoche és Cacolett, vagy egy új divatu kiházasító intézet.” Bohózat 5 felv. Irták Meilhac és Halévy. — Szombaton itt először „Az ördög pilulái.” Tünelményes, látványos bohózat énekekkel, tánczokkal 3 szakasz 15 képben. — Vasárnap „Utolsó előadás.” — „Az ördög pilulái” fényes és gazdag kiállítású díszletei már megérkeztek Nagy-Váradról, hol egy a közönség, mint a sajtó teljes meglepedéssel nyilatkozik a pompás kiállításról, s hatszor töltötte meg a tágas színpont Nagy-Várad közönsége, mely sokat nevetett a darab bohókás jelenetein. Nálunk szombaton, okt. 3-án tartja bevonulását s hiszikk, közönségünk igyekezni fog nagyszámmal gyönyörködni az „Ördög pilulái” előadásán, melyhez hasonló díszes kiállítást nem volt még alkalmunk láthatni. A ma délutáni gyermekelőadásra felhívjuk közönségünk figyelmét; „Liliomfi” Szigligetinek legjelesebb munkája s felnöttek is élvezettel nézhetik végig.

A pletyka áldozata. Nyámez János helybeli adóhivatali tisztviselő neje elkekeredve a jóhírnévet kisebbitő rokoni suttogásokon, phosphor oldatot ivott. még pedig oly nagy adagban, hogy az alkalmazott orvosi segély már nem volt képes a megdondolatlant tettét megbábnó szerencsétlen nőt életben tartani. Tegnap reggel kinos szenvedések után a bevett mérég kioltotta életét.

A borostyán pirosan virázkik másodsor is. — Ily gyönyörű öszre s ily gazdag gyümölcstermesre a legöregebbek is alig emlékeznek.

Utonállás. Biztos forrásból vett értesülés szerint Kis Bálint magyarigeni birtokosnak két lovát utonálók e hó 15-én Gyulafehérvárra küldött szekereből kifogták s a hegyek közé elvitték. Az esemény felől hivatalosan kihallgatott keosis előadása szerint a kisludai határon négy botokkal felfegyvereztet oláh legény utját állotta s kérdezősködött, hogy ki ül a szekérben? Erre nyomban erős ütést mérték derekára, a löstrángokat elvagták s a hegyek közé siettek a lovakkal. A dologról értesített csendőrség nyomozni kezdte a tetteseket, de eddig még eredménytelenül. — Oknélkül való lenne politikai motívumot keresni ily tetben, mely ritkán ugyan, de máskor is előfordul s a közönséges gazságból is eléggé értelmezhető.

A magyar demokracia lapja az idő szerint a szó legizább értelmében a „Pesti Hirlap”, mely kormánytól és pártoktól egyaránt függetlenül, erélylyel és igazsággal szolgálja a nemzeti politika, a szabely haladás és a magyar demokracia érdekét. S a mellett jól értesült, élénk, s tartalom gazdagsága s választékossága tekintetében egy más lap sem mulja fölül. Mindehhez járul már a közel hetekben az a nagy előny, hogy a lap — új tökéletesített nyomdagép beszerzése folytán — minden nap két egész iven (16 oldal) fog megjelenni, s már fölvágya jut az olvasó keze közé, fölülmulva ezzel valamennyi bécsi lapot is. A legjelesebb publicistái erők, a legkittinőbb társasírók foglalnak helyet a „Pesti Hirlap” munkatársainak díszes sorozatában, kik közül legyen elég fölemlíteni Pulszky Ferenczet, Törs Kálmánt, Beksis Gusztávot, Pesty Frigyes, Borostyáni Nándort, dr. Kenedi Gézá (a felelős szerkesztőt) Mikszáth Kálmánt, Bartók Lajost, Agai Adolft, Tóth Bélát stb. Speciálitásokat képezik a Pesti Hirlapnak: a „Tisztelt Házból” ex. országgyűlési karcolatok (Mikszáth Kálmán tollából, zemenelküllet minden héten egy vagy két szerzeménnyel, mulattató apróbb közlemények, (karcolatok, párisi apróságok, vegyesek, adomák), szerkesztői üzenetek oly számmal, mint egy más lapban sem. S e gazdag tartalmu lap ára mégis csak 3 frt 50 kr negydeyre, 1 frt 20 kr egy hóra. Előfizetés minden napon küldhető, s az előfizetési díjak a Pesti Hirlap kiadóhivatalába (Budapest, Nádor-utca 7. sz.) küldendők, honnét levelezőlapon kifejtett óhajra mataványszámokat is küldenek egy hétig ingyen.

Piaci árjegyzék. Nagy-Enyed, 1885. szeptember hó 24-ről

Egy hectóliter tisztabuza 5 frt 50 kr, rozs 3 frt 75 kr, elegy buza 4 frt 50 kr, törökbuza 3 frt 75 kr, zab 2 frt — kr. Egy kiló marhahus 36 kr, sertéshus 40 kr, borjúhús 32 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG: Dr. MAGYARI KÁROLY SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN

Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS Sz. 2559—1885. tkvi

Arverezési hirdetmény. A nagyenyedi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság részéről közlé, hogy a kir. kincstár végrehajtató 113 frt 50 kr tőke ennek 6% kamata 11 frt 50 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajást szenvedő eskályai Nikoje Juno a Gavrilának a eskályai 5. számú tjkönyvben A+ 4—19. rendszámú fekvőségű 614 frt megállapított kikáltási árban 1885. évi okt. hó 6-án délelőtt 10 órakor Csáklya község előjárósági helyiségében tartandó nyilvános árverésen kikáltási árón alól is eladotnak

Venni szándékozók kötelesek a kikáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfoollyammal számított, óradéképésnek nyilvánított értékpapirokban a kikültött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz letézni.

Különbön az árverezés megállapított feltételei alólirt telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Csáklya község előjáróságánál megtekinthetők.

A kir. járásbírósg, mint tkvi hatóságától. Nagy-Enyeden, 1885. aug. 28-án.

Ny. Wokál János gyorssajtóján Nagy-Enyeden.

1314.—1385.

Arverés.

A vezetésem alatt álló kir. orsz. fegyintézet házi élelmezésénél az 1886-dik évben gyűlendő konyhai és sütődei hulladékok, kenyérhéjak és mosiék értékesítése ezéljából folyó évi október hó 24-én délelőtt 10 órakor hivatalos irodámban nyilvános szóbeli árverés fog tartatni. Bántapénz 5 forint.

A feltételek az irodában megtekinthetők.

A kir. orsz. fegyintézet igazgatósága.

Nagy-Enyeden, 1885. szept. 26-án.

Balkay, igazgató.

Uj üzletnyitás.

Van szerencsém a t. cz. közönség tudomására hozni, hogy **vasárnap, szeptember 27-től kezdve** a főtéren, 251. házszám alatt, közvetlen Polonyi Domokos borbély-üzlete mellett

BOLTHELYISÉGET

nyitok, a hol mindég a legjobb minőségben kapható lesz: füstölt, nyers és főtt **sonka, sodar, szalonna, füstölt oldalzelet, oldalos, friss zsir, kolbász, disznófűsajt, lengyelkolbász, szalvaládé, friss virsli stb.**

A t. közönség pártfogását tisztelettel kéri

Nagy-Enyeden 1885. szept. 26-án

Hudelist Mátyás.

Gyors és biztos segély gyomorhajok és következményei ellen.

Az egészség megtartása

kizárólagosan a jó emésztés előmozdítása és megtartásán alapszik, mivel ez az alapja az egészségnek, a testi és szellemi jólétnek. A legismertebb háziszser, az emésztés előmozdítására az évek óta ismert és kedvelt

cs. kir. szab. gyomorerosító-likör.

Ez a legjobb gyógyhatású füvekből gondosan készítve, különösen és kitünően használatik mindennemű emésztési nehézségeknél, névleg étvágyhiány, puffadás, hus és gyomorfájdalmaknál, gyomorgöres és nyalkaságnál; fölleve niti az emésztés működését és tisztá, egészséges vért alkot. Ezen kitünő hatás következtében biztos házi szerré vált és általános elterjedtségnek örvend.

1 üveg ára 60 kr.

Ezer és ezer elismerő nyilatkozat érkezett, melyek megtekinthetők. Bérmentett levelek alapján széküldetik utánvét mellett.

Kapható: N.-Enyeden **WEKSZLER FERENCZ** urnál, vagy a készítőnél

KANN LIPÓT likör-gyáros. 7—10 Budapestu, váczi-kört 66. szám.

6—12

Andel J. féle
uj felfedezett

tengertuli por

puszlit

poloskát, bolhát, svábot, molyt, oroszbogárt, legyet, hangyát, pinczebogárt, madármoyt, egyáltalában mindenemü rovarot, — majdnem természetfölötti gyorsasággal és biztonsággal, — oly formán, hogy a létező rovaroktól még csak nyoma sem marad annak. Valódi minőségben és olesó áron kapható:

Prága

Adel J. fée gyógyfűkereskedésben
„a fekete kutyához” Huss utca 13.

Nagy-Enyeden ifj. **WINKLER JÁNOS** ur vegyeskereskedésében.

Szerkesztői irod. Nagy-Enyeden A KIADÓHIVATALA hová lap szellemi részét közlemények küldje. Kiadóhivatala Wokál János könyvtár hová az előfizetéseket és bérmentesen küldje. Kéziratok nem adatk.

Az erdélyi ref.

A kanonika vizitára szolgálattal alkalm. Rákosi Lajos esperes, jós esperes, báró Bánfi Tiszta László egyházk. Az esperesek mindnyá keltek az ezen százaad által felhozottakkal szemben az esperes visszatartása. Némely egyházmegyébi bizottmány közvetlen nak, de általánosságban járt tisztelet is a kivé merész szó. Hosszas hogy a vizitáció egy az egyházak erkölcsi nyi idők során a viz és lendületet adott az nézve az igaz, hogy örömmel üdvözölhetők az áldozatot s meg is talás lett volna. A szöntettség behozatala. juk kellőleg átvizsgál uristennek olyan szá hozza. Csak a sok irá lyozná, neheztelené a

Végül elfogadtat dítványa, hogy ezen k hez azon okból, hogy szóljanak hozzá s adják Targyalatik a f Szász Domokos püspök kérdést az egyházkört eltérőleg is megoldhat Kovács Albert a vatkozva, tagadja, hogy joga volna; nem is ta a közgyűlést attól, ho szaporítsa.

Szász Domokos dére, ismétleten vita joga az egyházkörlet jogkörre nézre pedig pök fölkérte volt a p E javaslat nem készü régi törvények szerin is azt mutatja, hogy tok nem voltak beziük

Dr. Jenei Vikto évi jegyzőkönyvből a let törvényei közé es be s nem a fegyelmi a közgyűlésnek törvé

Vita közben kid ez ügyben egyrészt ság munkálatának elő 4-dik sorában az van ban a fegyelmi bírás

Végül azzal fejé való felfüggesztés jog tanácsnál meghagyat

Az ugyanaz nap ben közgyűlés megke tárgyalását. Az 1—4. gyobb incidens nél azokat.

A 48-ik §. me házak be nem kebele nagyobb vitára alkal van, hogy ez reájuk kérdés, mert azt mon azólanak a békebelez tatja, miszerint a ma pontján áll, hogy t. i. ban hagyassék meg de egyebekben a bek